

Szerbia

– Üzletkötés és vállalat alapítás – tudnivalók magyar vállalkozók számára –

Tartalom

Tartalom	1
Alapadatok.....	3
1. Történelmi áttekintés.....	4
2. További hasznos információk angol nyelven	5
Gazdasági helyzet	6
1. Legfontosabb indikátorok.....	6
2. A külkereskedelem fő jellemzői.....	6
3. Gazdasági helyzet	7
4. További hasznos gazdasági információk angol nyelven.....	8
Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal	8
1. Politikai, államközi kapcsolatok	8
2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok	9
2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében	11
2.2. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara által létrehozott Magyar-Szerb Kereskedelmi és Iparkamara	12
Jogi, szabályozási környezet.....	12
1. Szerbiából Magyarországra történő behozatal (import) szabályozása	12
2. Magyarországról Szerbiába irányuló kivitel (export) szabályozása	13
3. Vállalat alapítás	13
4. Ingatlanvásárlás.....	15
5. Egyéb.....	15
6. További hasznos jogi információk angol nyelven.....	16
Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés	16
1. EXIM országhozzá tartozó besorolás	16
2. Helyi fejlesztési bank	16
3. Helyi befektetés-ösztönzési szervezetek.....	16
4. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat.....	18

5. Tenderlehetőségek	18
Praktikus információk	19
1. Magyar nagykövetség és konzuli hivatal	19
2. Beutazási feltételek.....	20
3. Egészségügyi helyzet.....	21
4. Közbiztonság	21
5. Infrastruktúra, közlekedés.....	22
6. Repülőterek.....	23
7. Banki szolgáltatások elérhetősége	23
8. Egyéb.....	24
Kultúra.....	24
1. Vallás, vallási szokások	24
2. Fontosabb ünnepek.....	24
3. Üzleti etikett, tárgyalási szokások	25
4. További hasznos információk a kultúráról magyar nyelven.....	25
5. További hasznos információk a kultúráról angol nyelven	25
További információk, linkgyűjtemény	25
1. Általános információk	25
2. Angol nyelvű napilapok	26
3. Repterek, légitársaságok	26

Alapadatok

Hivatalos név: Szerb Köztársaság

Főváros	Belgrád
Államforma	köztársaság
Kormányzat	A törvényhozást a parlament (narodna skupština) gyakorolja, mely 250 tagból áll. A képviselőket részarányos (proporcionális) rendszerben választják meg.
Pénznem	Szerb dinár (RSD)
Hivatalos nyelv	szerb
Beszélt nyelvek	szerb, magyar, boszniai, roma
Területe	77 474 km ²
Lakossága	7,079921 millió fő (2016-os becslés)*
Éves népességszaporulat	-0,49% (becslés, 2016)
Időeltolódás	GMT + 1 óra
Etnikai megoszlás	szerb (83%), magyar (4%), roma (1%), jugoszláv (1%), bosnyák (2%), egyéb (8%)
Vallások	ortodox (85%), római katolikus (6%), muzulmán (3%), protestáns (1%), egyéb (5%)
Nemzeti ünnep	február 15. – államiság napja

Forrás:

*<http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/Public/ReportResultView.aspx?rptKey=indId%3d180308IND01%262%3d201600%26102%3dRS%2640%3d0%266%3d2%2c3%2623%3d0%26sAreaId%3d18030801%26dType%3dName%26lType%3dSerbianCyrillic>

Szerbia délkelet-európai állam. Miután Montenegró népszavazás útján önálló állam lett, 2006. június 5-én Szerbia is deklarálta függetlenségét, valamint azt, hogy a korábbi államalakulat jogutódjának tekinti magát. 2008. február 17-én Koszovó tartomány albán vezetése is kikiáltotta a tartomány függetlenségét. Szerbia 2009-ben kérte felvételét az EU-ba, 2012. március 2-án hivatalosan is EU-tagjelölt lett az ország. 2014 januárjában Szerbia hivatalosan is megkezdte a csatlakozási tárgyalásokat az EU-val.

Forrás: <http://en.wikipedia.org/wiki/Serbia>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Szerbia>

http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Serbia

1. Történelmi áttekintés

Szerbiát a görög időkben a trákok lakták. Az első állam ezen a területen a Római Birodalom volt, amelynek több provinciája is osztozott az ország mai területén. Az ország mai lakosai, a szerbek a 7. század második felében foglalták el a területet. A szerb törzseket Nemanja István nagyzsupán egyesítette, létrehozva 1190-ben a Szerb Fejedelemséget, amely később Szerb Királyság néven függetlenedett Bizánctól, és megkezdődött virágkora. A rigómezei csata után a középkori szerb állam török vazallus területekre bomlott. Szendrő eleste után Szerbia egész területe végleg török fennhatóság alá került. A karlócai béke során Magyarország visszakapta a törökök által meghódított területeit. Ezen területek rendkívül gyéren lakottak voltak, így sok szerb a magas török adóktól menekülve északra, azaz Magyarországra vándorolt. Részben ekkor népesült be szerbekkel a Délvidék, illetve északabbra a Duna menti területek. Ráckeve, Szentendre tipikusan ilyen város, valamint Szeged környékén Deszk, Újszentiván, Magyarcsanak. Az első Balkán-háború során Szerbia megszerezte mai területét (a Vajdaságot leszámítva) és Macedónia területét. A boszniai szerb nemzetiségű Gavrilo Princip által elkövetett sarajevói merénylet adta a közvetlen okot az első világháború kirobbantására. A Monarchia által megtámadott Szerbia végül a nyertesek között szerepelt az I. világháborúban, ezért Szerbia, Bosznia-Hercegovina, Horvátország és az Ausztria területétől elcsatolt Szlovénia egyesüléséből létrejövő Szerb-Horvát-Szlovén Királyság a trianoni békekonferencián a Magyarországtól elcsatolt Délvidéket is megkapta. Az egységes állam 1929-ben a Jugoszlávia nevet vette fel. A második világháborúban az állam megszűnt és Szerbia a Harmadik Birodalom, illetve a Magyar Királyság megszállása alá került. A megszállt területeken a német és a magyar megszállók számos kegyetlenkedést követtek el a szerb lakosság ellen, a zsidó lakosságot pedig koncentrációs táborokba hurcolták. Egyes adatok szerint 1941-1945 között kb. 700 000 szerb civilt mészároltak le. Tito marsall vezetésével nagyszabású partizánmozgalom bontakozott ki a német csapatok ellen. 1944 őszén a partizánok tömeges népiertást követtek el a német és magyar polgári lakosság ellen. 1945-ben újra egyesültek a délszláv területek. Az új alkotmány elfogadásával Jugoszlávia „népi demokrácia” lett, de 1948-ban sikerült szakítania a Szovjetunióval. 1961-től kezdve Tito vezetésével Jugoszlávia szocialista szövetségi állammá vált, amely egészen a legutóbbi délszláv háború kitöréséig (1991) a térségben viszonylag fejlett államnak számított. A délszláv háború során, 1992-re a korábbi szocialista Jugoszlávia felbomlott, a tagköztársaságokból független államok jöttek létre. Jugoszlávia, Bosznia-Hercegovina, Macedónia, Horvátország és Szlovénia teljesen önállóan működtek tovább. Horvátországhoz és Bosznia-Hercegovinához hasonlóan Jugoszlávia is menedéket nyújtott a délszláv háborús bűnösöknek, ezért nemzetközi helyzete a '90-es évek során fokozatosan romlott, amit az országot sújtó gazdasági válság is tetézt. Végül, 1999-ben, a koszovói etnikai tisztogatásokot követően a NATO légi csapásokat mért az országra. 2000 októberében a Slobodan Milošević vezette rezsim megbukott. Jugoszláviában demokratikus átalakulás vette kezdetét. 1992 és 2003 között Szerbia és Montenegró közösen alkotta a Jugoszláv Szövetségi Köztársaságot. 2003-ban az államszövetség válságba került Szerbia miniszterelnöke Zoran Gyíngyics meggyilkolása után. 2006-ban Montenegró hivatalosan is kikiáltotta függetlenségét, ezáltal az államszövetség felbomlott. 2008. február 17-én Koszovó is kikiáltotta függetlenségét. Koszovót a világ ENSZ 108 tagállama elismeri független államként. Bár Szerbia továbbra sem tartozik ezen államok közé, aláírta a 2013-as

Brüsszeli Egyezményt, mely rendezzi a Koszovó és Szerbia közti kapcsolatot. Szerbia 2009-ben nyújtotta be az EU tagjelöltségi kérelmet, és 2012-ben megkapta az EU tagjelölti státuszt, 2014-ben pedig megkezdte a csatlakozási tárgyalásokat.

Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Szerbia> és <http://en.wikipedia.org/wiki/Kosovo>
http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Serbia
http://en.wikipedia.org/wiki/Zoran_%C4%90in%C4%91i%C4%87

2. További hasznos információk angol nyelven

Az ország politikájáról:

CIA World Factbook:

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ri.html>

Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Serbia#Politics>

Freedom House:

<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2013/serbia#.VEWIdfmsWSo>

A BBC Szerbiáról: <http://www.bbc.com/news/world-europe-17907947>

Az ország földrajzáról:

CIA World Factbook:

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ri.html>

Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Serbia#Geography>

Worldatlas.com: <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/europe/rs.htm>

Geography.about.com: <http://geography.about.com/library/cia/blcserbia.htm>

Az ország történelméről:

CIA World Factbook:

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ri.html>

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Serbia

Lonely Planet online útikönyv: <http://www.lonelyplanet.com/serbia>

Gazdasági helyzet

1. Legfontosabb indikátorok

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
GDP (milliárd USD)*	25,2	29,2	39,0	47,8	40,2	37,0	43,7	38,1	42,5	43,9	36,56
Egy főre jutó GDP (USD)*	3391	3943	5277	6498	5498	5073	6048	5294	5935	6153	5120****
Egy főre jutó GNI (USD)*	3430	3760	4370	5360	5740	5550	5510	5350	5730	5820	n.a.
GDP növekedési üteme (% , év/év)*	5,4	3,6	5,4	3,8	-3,5	1,0	1,6	-1,5	2,5	-1,8	0,5
Ipari termelés növekedési üteme (%)*	1,3	3,1	5,3	1,9	-13	0,1	3,8	2,4	4,2	-7,1	n.a.
Infláció (fogyasztói árak, %)*	16,1	11,7	6,4	12,4	8,1	6,1	11,1	7,3	7,7	2,1	1,4
Exportvolumen (milliárd USD)*	6,6	8,7	11,9	14,8	11,9	13,3	16,0	15,3	n.a.	14,22	12,8
HDI (Emberi Fejlettségi Index)**	0,732	n.a.	n.a.	0,743	n.a.	0,743	0,744	0,743	0,745	0,176	n.a.
GCI (Globális Versenyképességi Index)***	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	3,64	3,77		3,9

Forrás: *<http://data.worldbank.org/country/serbia>

**<http://hdr.undp.org/en/statistics/>, kategória: „nagyon magas”

***<http://www.weforum.org/issues/competitiveness-0/gci2012-data-platform/>

****<https://knoema.com/sijweyg/gdp-per-capita-ranking-2015-data-and-charts>

2. A külkereskedelem fő jellemzői

A külkereskedelem fő jellemzői

Legfontosabb exportpartnerek	Olaszország (16,7%), Németország (12,5%), Bosznia-Hercegovina (8,77%), Románia (5,51%) és Oroszország (5,36%)
Exportvolumen	13,365 milliárd USD
Legfontosabb exporttermékek	gépek és szállítóeszközök, feldolgozott termékek, élelmiszer és élőállat
Importvolumen	18,216 milliárd USD)
Legfontosabb importpartnerek	Németország (12,39%), Olaszország (10,56%). Oroszország, (9,6%), Kína (8,45%), Magyarország (4,76%)
Legfontosabb importtermékek	gépek és szállítóeszközök, feldolgozott termékek vegyipari termékek, energiahordozók

Forrás: <http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/Default.aspx>

3. Gazdasági helyzet

Szerbia piacgazdaság, ahol azonban az állami szektor továbbra is jelentős szerephez jut bizonyos területeken. A gazdaság főként a gépiparra és az ipari exportra támaszkodik, amelyet nagyrészt a külföldi befektetések mozgatnak. A Milosevic-éra rossz gazdálkodásának, a már hosszabb ideje tartó nemzetközi gazdasági szankcióknak, a polgárháborúnak, Jugoszlávia infrastruktúrájának és iparának – a NATO légicsapások okozta – károsodásának következtében az országban az ipari termelés 1990-hez képest 1999-re a felére csökkent. 2000-ben Milosevicet követően Szerbia demokratikus ellenzéke (DOS) került hatalomra, stabilizációs intézkedéseket hajtott végre és megkezdte a piaci reformprogramot. Az IMF-tagság megújítását követően, 2000 decemberében Szerbia folytatta az újbóli beilleszkedést a nemzetközi közösségbe, ismét csatlakozott a Világbank Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bankjához (IBRD), valamint az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankhoz (EBRD). Szerbia haladást ért el a kereskedelmi liberalizáció és a vállalati szerkezetátalakítás terén, de számos nagyvállalat – köztük a közművek, telekommunikációs cégek, földgáz társaságok – továbbra is állami kézben vannak. Szerbia előrelépést tett az európai uniós tagság felé, aláírva a stabilizációs és társulási megállapodást Brüsszellel 2008 májusában, illetve a teljes körű ideiglenes kereskedelmi megállapodás végrehajtásával tagjelölti státuszt nyert 2012-ben. 2014 januárjában Szerbia uniós csatlakozási tárgyalásai hivatalosan is megkezdődtek. Szerbia tárgyalásai a Kereskedelmi Világszervezettel is megkezdődtek. Szerbia gazdasága lassan kezd kilábalni a válság által okozta recesszióból és az elmúlt négy év változó gazdasági eredményei után a tavalyi évben lassú növekedésnek indult. 2013-ban és 2014-ben Szerbia GDP-je összesen 4,4%-kal csökkent, a visszaesés 2,6%-os és 1,8%-os volt. A GDP értéke folyó áron 2014-ben 33,31 Mrd EUR-t tett ki, az egy főre jutó GDP pedig 4.672 EUR volt. A szerb kormány 2015 márciusában átfogó Nemzeti Gazdasági Reformprogramot fogadott el. A kormány reformprogramban foglalt költségvetési megszorító intézkedéseinek következetes végrehajtását, az állami vállalatok szervezeti átalakítására és adósságaik csökkentésére irányuló erőfeszítéseit, a munkanélküliség visszaszorítására hozott lépéseit követően Szerbia a 2015-ös évet lassú, 0,8%-os növekedéssel zárta. A gazdasági átalakítás várható pozitív hatásai miatt a Nemzetközi Valutaalap (IMF) és az Európai Bizottság is 2016-ban gyorsuló gazdasági növekedést vár, azaz a GDP 1,6%-os (IMF 1,5%-os) bővülésével számol, míg 2017-ben 2,5%-os (IMF 2%-os) GDP növekedést prognosztizál. Bár a 2015-ös Költségvetési Törvényben a kormány 4% +/-1,5%-os célzott inflációval számolt, a Szerb Nemzeti Bank monetáris politikájának és az olajszármazékok világpiaci árának jelentős csökkenésének köszönhetően az infláció jóval a célzott szint alatt maradt, így 2015-ben 1,5%-os szintre csökkent, míg egy évvel korábban 1,7% volt. A munkanélküliségi ráta a 2013-as 22,1%-os szintről csökkenésnek indult, így 2014-ben 19,4%-ra, míg 2015-ben 17,4%-ra mérséklődött. A gazdasági reformok végrehajtásának elismeréseként, a Nemzetközi Valutaalap 2015. február 25-én egy hároméves lefutású, 1,2 Mrd EUR értékű elővigyázatossági hitelcsomagot hagyott jóvá a szerb kormány részére, melyet azonban szigorú feltételekhez kötött, ilyen pl. az állami szektor alkalmazottainak 10%-os csökkentése. Emiatt, a szakértők szerint, munkanélküliségi ráta további csökkenése csak akkor valósulhat meg, ha az állami vállalatok és köztisztviselők körében elbocsátásra kerülő személyek számánál a magán szektorban több munkahely létesül, ehhez viszont nagyszámú, új külföldi befektetésekre

lesz szükség. Az Európai Bizottság 2016-os előrejelzése csak egy lassan javuló tendenciával számol ezen a területen, azaz 2016-ra 16,8%-os, míg 2017-re 16,1%-os munkanélküliségi rátát prognosztizál. A költségvetési megszorításoknak köszönhetően a költségvetési hiányt a szerb kormánynak sikerült a 2014-es GDP arányos 6%-os szintről 2015-re 5,1%-ra csökkentenie. Az Európai Bizottság prognózisa szerint 2016-ban és 2017-ben a GDP 4,9%-os szintjére sikerül csökkenteni a költségvetési hiányt. A szerb kormány célja, hogy 2018-ra a hiány 3% alá csökkenjen. Ehhez viszont nélkülözhetetlen a kiválasztott állami vállalatok privatizációjának a lezárása is, ami az idei év végéig várható. A kormány a 2015-ös és az idei költségvetésben is csökkentette az állami vállalatok mesterséges fenntartásár elkülönített összegeket. A vállalatok privatizációjának sikertelensége esetén a cégek csődeljárás és felszámolás alá kerülnek. Szerbia államadóssága továbbra is magas, a szerb kormány a korábban felvett kedvezőtlen magasabb kamatozású hiteleket, olcsóbb, alacsonyabb kamatozású hitelekkel próbálja kiváltani. A nagy állami vállalatok szervezeti átalakítása, a már elkezdett nagykötségvetésű infrastrukturális projektek végrehajtása („Belgrád a vízparton” projekt, Budapest-Belgrád vasútvonal, X. és XI. sz. nemzetközi közlekedési folyosó) további külföldi hitelek felvételére kényszerítette a szerb kormányt, így az államadósság a 2013-as GDP 59,6%-os szintjéről, 2014-ben 71%-ra, míg 2015-ben 71,5%-ra (az EB szerint 76,2%-ra) emelkedett. A Világbank igazgatótanácsa 2015 szeptemberében 89,5 millió euró értékű hitelt hagyott jóvá Szerbia részére a gazdaság szerkezeti átalakítására, Szerbia gazdasági versenyképességének növelésére, innovációk népszerűsítésére és ösztönzésére, valamint új munkahelyek teremtésére. Az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) 200 millió euróval támogatja a szerb villamosenergia szektor fejlesztését, többek között az állami tulajdonban lévő Szerb Elektromos Művek (EPS) szerkezetátalakítását.

[Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Szerbia](#)

További hasznos információk magyar nyelven

[Business Hungary: http://businesshungary.gov.hu/orszagismerteto?orszagismerteto-szerbia](http://businesshungary.gov.hu/orszagismerteto?orszagismerteto-szerbia)

4. További hasznos gazdasági információk angol nyelven

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ri.html>

ENSZ fejlesztési program, Humán Fejlettségi Index:

<http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/SRB>

Versenyképességi Index: <http://www3.weforum.org/docs/HCR/2013/Serbia.pdf>

A Világbank adatbázisa: <http://www.worldbank.org/en/country/serbia>

Szerbia központi statisztikai hivatala angol nyelven: <http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/>

ENSZ-adatok: <https://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=Serbia>

Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal

1. Politikai, államközi kapcsolatok

Magyarország az egyik legfontosabb politikai és gazdasági stratégiai partnerként tekint Szerbiára. Ezzel összhangban az érdekközösségen és a kölcsönös politikai szándékokon

alapuló együttműködés Magyarország és Szerbia között az utóbbi két évben egyre több területen ölt stratégiai partneri jelleget. A két ország között kialakult jó együttműködésnek megfelelően mind politikai, mind pedig kormányzati szinten gyakoriak a magas szintű találkozók. Belgrád számára fontos, hogy infrastrukturális és gazdasági kapcsolatait Közép-Európával, illetve integrációját az Európai Unióval alapvetően hazánkban keresztül fejlessze. Mindkét fél kiemelt infrastrukturális projektnek tekinti a Budapest-Belgrád gyorsvasút megvalósítását. Az elmúlt időszak egyik legfontosabb kétoldalú eredménye, hogy megindult és gyakorlati eredményeket is hozott a történelmi megbékélési folyamat Magyarország és Szerbia között, amelynek csúcspontját Áder János köztársasági elnök szerbiai látogatása jelentette 2013. június 25-26-án. A vajdasági magyarság érdekeinek védelmében a magyar diplomácia a szerb EU-integráció vétóját kilátásba helyezve 2011 őszén elérte, hogy a szerbiai restitúciós törvény magyar lakosság számára diszkriminatív elemeit a szerb parlament a rehabilitációs törvény módosítása révén orvosolja. A kérdés megnyugtató rendezése óta következetesen támogatjuk Belgrád EU-csatlakozási folyamatát és felkészülését. A csatlakozási folyamat során a vajdasági magyar kisebbség életminősége és jövője szempontjából kulcsfontosságú területeket kiemelten kezeljük.

A kölcsönös erőfeszítéseknek köszönhetően a magyar-szerb viszony az elmúlt években minőségi átalakuláson ment át, amelyet jól mutat a felső szintű és szakmai párbeszéd intenzitása is. Törekszünk a kétoldalú együttműködés folyamatos szélesítésére, a magyar-szerb együttműködés a kormányzati struktúra minden elemére kiterjed, közvetlen kapcsolattartás zajlik a szaktárcák szintjén is.

[Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Szerbia](#)

2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok

A magyar-szerb gazdasági kapcsolatok fejlesztésének keretét a Gazdasági Vegyes Bizottság adja. Kölcsönös a szándék a kapcsolatok további erősítésére a közös érdeklődésre számot tartó gazdasági, energetikai, és infrastrukturális beruházások terén is. Belgrád számára fontos, hogy infrastrukturális és gazdasági kapcsolatait Közép-Európával, illetve integrációját az Európai Unióval alapvetően hazánkban keresztül fejlessze. Szerbia a nyugat-balkáni régióban meghatározó gazdasági partnerünk, az áruforgalom – a válság miatti megtorpanást leszámítva – folyamatos növekedést mutat, állandó jellemzője a jelentős magyar többlet. Gazdasági együttműködésünk középpontjába, a magyar export további növelése mellett, a kkv-k határon átnyúló kapcsolatainak erősítését és a folyamatban lévő szerb privatizációban való magyar részvételt kívánjuk állítani.

Főbb kétoldalú gazdasági megállapodások

- Kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmény (2001);
<http://www.complex.hu/kzldat/t0300025.htm/t0300025.htm>
- Beruházások ösztönzéséről és kölcsönös védelméről szóló megállapodás (2001);
- Gazdasági Együttműködési Megállapodás (2005);

A magyar-szerb befektetési kapcsolatok

2014-ben a szerb közvetlentőke-befektetés állomány hazánkban -33,7 millió EUR-t tett ki. 2014-ben a szerb közvetlentőke-befektetés forgalom Magyarországon -12,5 millió EUR-t tett

ki. Szerbiában a magyar közvetlen tőkebefektetések állománya 2014-ben 235,4 millió euró volt, míg a 2014-es évi forgalom 57,7 millió EUR volt.*

Legjelentősebb magyar befektetők Szerbiában: OTP, MOL, Masterplast

Legjelentősebb szerb befektető Magyarországon: NIS Company

Magyar-szerb kereskedelmi forgalom alakulása:

Szerbia 2014-ben Magyarország 19. kereskedelmi partnere volt, részaránya a teljes magyar külkereskedelemben 1,1%. Exportunkban 1,5%-os súllyal a 18., míg az importban 0,6%-os részaránnyal a 26. helyet foglalta el. A kétoldalú kereskedelmi áruforgalom 2014-ben 5%-kal, 1,7 milliárd euróra emelkedett. Az export 9%-kal, 1,3 milliárd euróra gyarapodott.

Szerbia 2015-ben Magyarország 22. legfontosabb kereskedelmi partnere volt, részaránya a teljes magyar külkereskedelemben 1%. Exportunkban 1,4%-os súllyal a 18., míg az importban 0,7%-os részaránnyal a 24. helyet foglalta el. A kétoldalú kereskedelmi áruforgalom 2015-ben 4%-kal, 1,8 milliárd euróra emelkedett. A Szerbiába irányuló magyar export 3%-kal, 1,26 milliárd euróra csökkent, míg a Szerbiából Magyarországra irányuló import 24%-os bővülést követően 538,4 millió euróra emelkedett.**

[Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Szerbia](#)

*Forrás: Magyar Nemzeti Bank

** Forrás: KSH

A magyar-szerb külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

Megnevezés	Kivitel				Behozatal				Egyenleg			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Összesen	1244,019	1190,983	1300,511	1264,637	356,102	469,352	433,110	538,397	887,917	721,631	867,401	726,240
Élelmiszer, ital, dohány	63,525	86,079	90,723	81,321	70,785	65,185	54,760	58,432	-7,260	20,895	35,963	22,889
Nyersanyagok	53,370	61,367	49,673	33,499	10,733	30,441	21,082	28,612	42,638	30,926	28,591	4,887
Energiahordozók	507,337	391,081	510,478	405,212	123,956	218,283	167,893	219,578	383,381	172,798	342,584	185,634
Feldolgozott termékek	401,568	420,042	416,529	456,124	106,736	110,619	132,523	146,613	294,832	309,423	284,006	309,511
Gépek, gépi berendezések	218,219	232,413	233,108	288,481	43,892	44,825	56,852	85,162	174,326	187,588	176,257	203,319
Forrás: KSH												

2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozata 2012. július 3-án alakult meg 40 magyar vállalkozás részvételével. Az elnöki tisztséget Galambos Attila, a Communautrade Europe Kft. ügyvezető igazgatója tölti be. A szervezet célja a térség iránt – Albánia, Bosznia-Hercegovina, Macedónia, Montenegró, Koszovó – érdeklődő hazai cégek piacra jutásának elősegítése. Kiemelt feladatnak tekintjük az üzleti lehetőségek bővítését, melynek érdekében üzletember-találkozókat, tájékoztató fórumokat, üzleti delegációkat szervezünk, és igyekszünk információkkal segíteni a hozzánk forduló cégeket. A tagozat tagvállalatai havonta elektronikus hírlevelünkből értesülhetnek a térséget érintő aktuális gazdasági, politikai, társadalmi hírekről. Támogatjuk továbbá tagjainkat a partnerországok vásárain és kiállításain való részvételben. A Tagozat munkája során együttműködik a partner országok területi és országos kamarai szervezeteivel, valamint az ott működő hazai kereskedelmi szervezetekkel, képviselőkkel. A Tagozat tagja lehet bármely, Magyarországon bejegyzett, a kamarai regisztrációval rendelkező jogi személy, aki a Tagozat honlapján is megtalálható kitöltött és aláírt belépési nyilatkozatát a tagozati titkára részére megküldi.

Elérhetőség:

MKIK Nyugat - balkáni Tagozat

Elnök: Galambos Attila

Titkár: Tepes Anna

MKIK - Nemzetközi Igazgatóság

e-mail: nybalkani.tagozat@mkik.hu

honlap: <http://www.mkik.hu/hu/kulpiaci-tevekenyseg/nyugat-balkani-tagozat-10537>

Tel: (1) 474-5142

Fax: (1) 474-5149

- 2014. november 4-én az MKIK Nyugat-balkáni Tagozata a Külgazdasági és Külügyminisztérium, valamint a budapesti Szerb Nagykövetség közreműködésével gazdasági fórumot szervezett „Üzleti környezet Szerbiában” címmel Budapesten.
- 2014. november 20-án az MKIK Nyugat-balkáni Tagozata üzleti delegációt szervezett Szerbiába, Belgrádba, az ugyanebben az időben megrendezett Magyar – Szerb Gazdasági Vegyes Bizottsági üléshez kapcsolódóan. A Szerb Gazdasági Kamara által szervezett üzleti fórumon felszólalt Milivoje Miletic, a szerb kamara megbízott elnöke, Dr. Parragh László, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, Szijjártó Péter, külgazdasági és külügyminiszter, valamint Snežana Bogosavljević-Bošković, mezőgazdasági és környezetvédelmi miniszter. A fórumot követő üzletember-találkozón 27 magyar cég és 30 szerb vállalat képviselője folytatott kétoldalú üzleti tárgyalásokat.
- A Magyar-Szerb Gazdasági Vegyes Bizottsági (GVB) üléshez kapcsolódóan Magyar-szerb üzleti fórumra került sor Budapesten az MNKH Zrt., az MKIK Nyugat-balkáni Tagozata és a Szerb Gazdasági Kamara közös szervezésében.

2.2. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara által létrehozott Magyar-Szerb Kereskedelmi és Iparkamara

A Magyar–Szerb Kereskedelmi és Iparkamara 2009. május 28-án alakult Kecskeméten és megalakulása óta kimagasló szerepet játszik a két ország gazdasági kapcsolatainak fejlesztésében.

Az Egyesület célkitűzései:

- A kereskedelmi-, kooperációs és termelési típusú együttműködések szorgalmazása
- A harmadik országok piacain való közös megjelenések szorgalmazása, a meglévő előnyök kihasználásával
- Befektetési és cégalapítási lehetőségek széleskörű megismertetése
- A magyar vállalkozások részvétele a szerbiai privatizációban
- Törvényes kereteken belüli érdekképviselés és lobbitevékenység folytatása a tagok érdekében
- Pályázatokon való aktív részvétel, valamint a részvétel elősegítése
- Kamarai tagok közötti üzleti kapcsolatok kialakítása
- Az IPA pályázati lehetőségekben magyar és szerbiai partnerekkel való részvétel

A Magyar–Szerb Kereskedelmi és Iparkamara elérhetőségei:

Cím: 6722 Szeged, Párizsi krt. 8-12.

Web: <http://www.mszkik.hu/>

Telefon: +36-70-452-22-33

E-mail: info@mszkik.hu

Jogi, szabályozási környezet

Az első jogrendszert a poszt-szocialista Szerbiában 2001-ben fogadták el a 2006. évi alkotmány kapcsolódó fejezeteivel együtt, ez teremtette meg a jogalapot a szervezetek és a joghatóságok működésének.

Forrás: <http://www.osce.org/serbia/82759>

1. Szerbiából Magyarországra történő behozatal (import) szabályozása

- Szerbia exportpiacai között Magyarország a 11. helyet foglalja el. A Szerbiából Magyarországra irányuló tőkebefektetések az elmúlt évtizedben alacsony szintet mutattak. Szerbiában nincsenek olyan tőkeerős vállalatok, amelyek jelentős tőkeexportra lennének képesek, ezért az eddigi tendencia folytatódására lehet számítani. A szerb cégek legfeljebb a volt jugoszláv tagállamokban (Bosznia-Hercegovina, ott is elsősorban a boszniai Szerb Köztársaság, Montenegró és Macedónia) hajtanak végre beruházásokat.

Forrás: <http://hipa.hu/Region/serbia/Info>

- A Magyarország és Szerbia közötti külkereskedelemre a Szerbia és az Európai Unió között létrejött átmeneti kereskedelmi megállapodás rendelkezései vonatkoznak. A megállapodást a szerb parlament már 2008. szeptember 9-én ratifikálta, az EU azonban kivárt a megállapodás jóváhagyásával, így az csak 2010. február 1-jén lépett hivatalosan hatályba. (Szerbia 2009. február 1-jétől egyoldalúan alkalmazta azt.) Az átmeneti kereskedelmi

megállapodás célja, hogy 6 éven belül lépcsőzetesen liberalizálja az EU és Szerbia közötti kereskedelmet. A megállapodás teljes angol nyelvű anyaga az alábbi linkről tölthető le:

http://www.europa.rs/upload/documents/key_documents/2008/Interim_agreement_trade.pdf

- A hatályos vámszabályok és vámtarifák, illetve a Szerbia által megkötött nemzetközi kereskedelmi megállapodások megtalálhatók a Szerb Vámigazgatóság honlapján: www.upravacarina.rs

Forrás: <http://www.mszyk.hu/public/files/pdf/szerbia.pdf>

2. Magyarországról Szerbiába irányuló kivitel (export) szabályozása

- A magyar vállalatok számára elsősorban azokban az ágazatokban kínálkoznak jó exportpiaci lehetőségek Szerbiában, melyekben az elmúlt néhány évben komoly beruházások történtek. Ezek közül feltétlenül ki kell emelni az autóipart, hiszen a Fiat megjelenésének köszönhetően több külföldi beszállító is megjelent Szerbiában. Az országban számos infrastruktúrafejlesztési projekt van folyamatban vagy tervezés alatt (pl. autópálya-építések, vezetékhálózat-építések, energetikai és környezetvédelmi beruházások), amelyek ugyancsak jó lehetőséget kínálnak a magyar exportőröknek. A mezőgazdaság területén elsősorban a korszerű technológiák, a mezőgazdasági gépek, a vetőmagok és a vegyszerek exportjában lehetnek sikeresek a magyar cégek. Szerbia behozatalában jelentős arányt képvisel a gyógyszerek és gyógyszerészeti termékek importja, így ebben a szegmensben is javulhat a magyar cégek exportteljesítménye.

Forrás: <http://hipa.hu/Region/serbia/Info>

- A belgrádi kormány regionális összehasonlításban kifejezetten alacsony adókulcsokkal igyekszik az országba csalogatni a nemzetközi tőkét. Ezt jól mutatja, hogy a térségben sehol sem olyan alacsony a társasági adó rátája és a TB-járulékok szintje, mint Szerbiában. A magyar vállalatokat pénzügyi támogatásokkal és adókedvezményekkel várják, az adminisztráció pedig egyre egyszerűbb.

- Szerbiában az általános forgalmi adó (áfa) standard kulcsa 20 százalék, a többek között az alapvető élelmiszerek, az energia és a napilapok esetében alkalmazott kedvezményes kulcs pedig ennél is 10 százalékponttal alacsonyabb. Van ezen felül egy olyan termék-, illetve szolgáltatáskategória is, ahol 0 százalékos kulcsot alkalmaznak Szerbiában, ebbe a csoportba tartozik többek között a pénzügyi termékek kereskedelme és a lízing is.

Forrás: <http://www.webkorridor.hu/szerbiaadok.htm>

- Az adózásról bővebben az alábbi linkeken olvashat (angol nyelven):

KPMG: <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/global-transfer-pricing-review/Documents/serbia.pdf>

Wordwide tax: <http://www.worldwide-tax.com/serbia/indexserbia.asp>

3. Vállalatalapítás

- A cégalapítási procedúra az elmúlt években 51 napról 3 napra csökkent. A cégbejegyzéseket felügyelő szervezet a Szerb Cégbejegyzési Ügynökség (www.apr.gov.rs).
- A leggyakoribb vállalatformák:

Társasági forma	Alapító tagok száma	Alaptőke	Regisztrációs költség
-----------------	---------------------	----------	-----------------------

Kkt. (o.d.)	Két vagy több magán és/vagy jogi személy	Nincs alsó limit	2.040 RSD
Bt. (k.d.)	Két vagy több magán és/vagy jogi személy	Nincs alsó limit	2.040 RSD
Kft. (d.o.o.)	Egy vagy több magán és/vagy jogi személy	Min. 100 RSD	3.600 RSD
Rt. (a.d.)	Egy vagy több magán és/vagy jogi személy	Min. 3.000.000 RSD	10.200 RSD

Forrás: <http://hipa.hu/Region/serbia/Info>

- Szerbiában a legnépszerűbb és legegyszerűbben megalapítható vállalkozási forma a korlátolt felelősségű társaság, azaz DOO, melynek minimális alaptőkéje 1 euró és egy magán- vagy jogi személy is alapíthat ilyen vállalatot. (Forrás: <http://kftkreator.hu/szerbia.html>)
- A cégnév kiválasztása után el kell készíteni az alapító okiratot, melynek tartalmaznia kell a következő adatokat:
  - az alapítók nevét
  - alapítók lakhelyét
  - cég esetében az alapító cég nevét és székhelyét
  - az alapítani kívánt cég nevét
  - a cég székhelyét
  - a cég tevékenységét
  - az alapító tőke fajtáját és nagyságát
  - a cég képviselőinek adatait
  - egyéb ügyviteli elemeket
- Ezt az okiratot hitelesíttetni kell a székhelyhez tartozó bíróságon. Abban az esetben, ha nem neveztünk meg az alapító okiratban cégképviselőket, akkor megtehetjük azt egy ügynevezett OP űrlap segítségével. Ezt követően egy helyi bankban ideiglenes folyószámlanyitás szükséges, ahova be kell fizetni az alaptőkét. A végleges folyószámla 2 napon belül készül el. A befizetés után következik a cégbejegyzés, amihez szükséges egy cégbejegyzési kérelem, alapító okirat, az alapító személy személyigazolványa, ha az alapító okiratban nem szerepel cégképviselő, akkor szükség van a cégképviselő megnevezését igazoló iratra, banki igazolás a befizetett alaptőkéről, a cégképviselő hitelesített aláírására, valamint az alapító okirat és a cégbejegyzési illetékek befizetési bizonylataira. A cégbejegyzés pillanatában a cég megkapja az adóazonosító számot és a törzsszámot is, viszont ha az Ügynökség hibákat fedez fel, akkor az adószámért már az Adóhivatalhoz kell fordulni. A cégbejegyzési ügynökség 5 napon belül döntést hoz, ezután érdemes készíteni egy bélyegzőt, mely bár nem kötelező, de sok helyen kérhetik. A bejegyzés után 15 napon belül el kell küldeni az Adóhivatalhoz a következő dokumentumokat: adóazonosító számot, a cégbejegyzési ügynökség végzését, banki szerződést a folyószámláról, a könyvelő céggel kötött szerződést, igazolást a szociális biztosítási rendszerbe való bejelentkezésről, valamint nyilatkozatot a székhelyről, foglalkoztatottakról, alapeszközökről és a kis- és nagyeladási raktárakról, helyiségekről. Amennyiben a cég forgalma a következő egy évben nagyobb lesz, mint 40 000 euró, akkor be kell jelentkezni az általános forgalmi adó rendszerébe.

Forrás: <http://cegalapitaseuropaban.blogspot.hu/2013/07/cegalapitas-szerbiaban.html>

További hasznos információk magyar nyelven:

Business Hungary: <http://businesshungary.gov.hu/orszagismerteto?orszagismerteto-szerbia>

További hasznos információk a vállalat alapításról angol nyelven:

Szerbia Gazdasági Minisztériuma: http://www.mfin.gov.rs/?change_lang=en

Szerb Fejlesztési Ügynökség: <http://ras.gov.rs/>

A Világbank és a Nemzetközi Pénzügyi Társaság „Doing Business” adatbázisa:

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/serbia>

Általános gazdasági, ill. kivittel kapcsolatos specifikus információk:

EU Market Access Database: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/western-balkans/>

4. Ingatlanvásárlás

Szerbiában a tulajdonjog alapját a kölcsönösség elve határozza meg, amely azt jelenti, hogy ha a külföldi személy országában lehetősége van a szerb állampolgároknak ingatlant vásárolni, akkor a külföldi személy is birtokolhat ingatlant Szerbiában. (Ezek közé az országok közé tartozik Magyarország is, a további országok listája megtalálható a következő linken: <http://www.expatsrbia.com/once-youre-here/accommodation-and-housing/432-buying-a-property-in-serbia>). Ezen országok állampolgárai szabadon vásárolhatnak ingatlant, ugyanolyan szabályok vonatkoznak rájuk, mint a szerb állampolgárokra. A jogi személyekre is ugyanaz a szabályozás vonatkozik. A vevő az ingatlan értékének (melyet az Adóhivatal becsül meg) 5%-át köteles befizetni adóként az ingatlan megvásárlásakor.

Forrás, további hasznos információk angol nyelven:

<http://www.globalpropertyguide.com/Europe/Serbia/Buying-Guide>

<http://www.expatsrbia.com/once-youre-here/accommodation-and-housing/432-buying-a-property-in-serbia>

<http://www.klima.cz/serbia.htm>

<http://www.propertymarkets.info/Serbia/>

5. Egyéb

- Az elmúlt években Szerbia a szerzői jogokról és szellemi termékekről szóló törvényét harmonizálta a WTO TRIPS Council (Trade-Related aspects of Intellectual Property Rights, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi aspektusai) iránymutatásainak megfelelően. A gyakorlatban azonban a törvény végrehajtása nincs a WTO által elvárt szinten, még nagy számban vannak jelen az országban az adathordozók kalózpéldányai (DVD, CD, szoftver) és a hamisított márkák (edzőcipők, ruhák, telefonok stb.). A szükséges intézkedéseket végző szervek (a vámhivatal, a rendőrség és az igazságszolgáltatás) kapacitásai nem elegendőek, külföldi adományok segítségével folyamatosan fejlesztik ezeket a szervezeteket. A szellemi termékek és a szerzői jogok védelmének szerbiai helyzetéről további hasznos információk találhatóak a Szerb Szerzői Jogi Ügynökség honlapján (<http://autorskaagencija.com>).

Forrás: <http://hipa.hu/Region/serbia/Info>

6. További hasznos jogi információk angol nyelven

A Világbank és a Nemzetközi Pénzügyi Társaság „Doing Business” adatbázisa, tudnivalók a vállalatalapításról: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/serbia>

World Intellectual Property Organization (WIPO):

<http://www.wipo.int/wipolex/en/profile.jsp?code=RS>

Ingatlan-adásvétel:

Lexology.com:

<http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0f71a85d-1ff8-45b8-b505-5b94a9502d21>

Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés

1. EXIM országkockázati besorolás

Az EXIM 61,53 millió eurós országlimittel rendelkezik Szerbia vonatkozásában. Az EXIM rendelkezik egy OTP vevőhitelkerettel a nyugat-balkáni régióban, ennek Szerbiára eső része 6 millió euró.

Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Szerbia

Az EXIM 2015. október 9-től hatályos országkockázati besorolása és a biztosíthatósági szabályok szerint Szerbia az 5-ös országkockázati kategóriába esik, tehát szuverén, szubszuverén, és bank hiteladós esetén biztosítható (két éves vagy két éven túli törlesztési futamidejű ügyletek vonatkozásában), de magánvevő hiteladós esetén csak feltételesen, projekt típusú kockázat esetén pedig nem biztosítható.

Forrás: <http://exim.hu/>

2. Helyi fejlesztési bank

Szerbiának nincs saját fejlesztési bankja. 2012 elején úgy tervezték, hogy 2012 utolsó negyedében megkezdje működését az intézmény, erre azonban a mai napig nem került sor. Az új intézmény leginkább a kis- és középvállalatokat, illetve az exportot támogatná. Az Európai fejlesztési bank oldalán található információ az országról: <http://www.ebrd.com/pages/country/serbia.shtml>

3. Helyi befektetés-ösztönzési szervezetek

A zöldmezős beruházási lehetőségekről, szerbiai beszállítókról, befektetés ösztönző állami támogatásokról és az üzleti környezetről a **Szerb Fejlesztési Ügynökség (RAS)** honlapján tájékozódhatnak: <http://ras.gov.rs/>

Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Szerbia

Befektetés-ösztönző szolgáltatások:

- Információk a közvetlen befektetésekhez kapcsolódó jogszabályokról;
- Makrogazdasági adatok és prioritást élvező ágazatok;
- Működési költségek elemzése;
- Egyéb információk biztosítása;
- Üzleti lehetőségek bemutatása.

Befektetések végrehajtása:

- Segítségnyújtás a cégalapításban (cégbejegyzés, munkavállalási engedélyek intézése, irodák stb.);
- Segítségnyújtás a zöldmezős beruházások helyszínének kiválasztásában;
- Barnamezős beruházásokhoz alkalmas létesítmények bemutatása;
- Helyszíni látogatások szervezése;
- Segítségnyújtás a potenciális szerb üzleti partnerek felkutatásában;
- Segítségnyújtás az országos és helyi hatóságokkal való kapcsolatteremtésben.

Beruházások utógondozása:

- Segítségnyújtás az országos és helyi bürokráciával való megállapodásban;
- Tanácsadás az üzleti szolgáltatók kiválasztásában (bankok, lízingcégek, tanácsadó cégek, ügyvédi irodák, ingatlanügynökségek stb.);
- Kapcsolatteremtés a helyi beszállítókkal.

Exportfejlesztési szolgáltatások:

- Potenciális helyi partnerek és beszállítók azonosítása, a velük való találkozók szervezése;
- A beruházások és exportőrök adatbázisának karbantartása;
- Ágazati elemzések és tanulmányok készítése;
- A szerbiai exportőrök nemzetközi piacon való megjelenésének segítése;
- A szerbiai termékeknek a nemzetközi vásárokon való bemutatásának támogatása;
- Hatékony költségmegosztási, fejlesztési és támogatási program, amely növeli a szerbiai vállalatok versenyképességét.

A **RAS**-hoz hasonló tevékenységet folytat a Vajdasági Beruházási Alap (www.vip.org.rs), amely a Vajdaságban beruházni szándékozó külföldi befektetőknek nyújt támogatást.

Forrás: <http://hipa.hu/Region/serbia/Info>

MNKH Zrt.

A Magyar Nemzeti Kereskedőház (MNKH) Zrt. célja elősegíteni a magas hozzáadott értékű, nemzetközileg is versenyképes termékeket és szolgáltatásokat előállító hazai kis- és középállalkozások exporttevékenységének bővülését.

A Magyar Nemzeti Kereskedőház Zrt. tulajdonában álló Közép-európai Kereskedelemfejlesztési Hálózat Kft. 2015. október 28-án Újvidéken, valamint 2015. november 27-én Szabadkán megnyitotta irodáját. 2015. október 28-án külön kereskedőház megnyitására is sor került Belgrádban. Az MNKH Zrt. szerb Kereskedőház partnere az INVICTUS Media d.o.o..

Regionális irodák

Szabadka

Irodavezető: Dobó István

Cím: 24000 Szabadka, Ul. Matije Korvina 17. I. sprat, Szerbia

Elérhetőség: subotica@tradehouse.hu

Újvidék

Irodavezető: Csáki Mihály
Cím: 21000 Újvidék, Bulevar Mihajla Pupina 25., Szerbia
Elérhetőség: novisad@tradehouse.hu

Belgrád
Irodavezető: Nemanja Milutinovic
Cím: 11070 Belgrád, Bul. Mihajla Pupina 165.
Elérhetőség: office@invictus.rs

[Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Szerbia](#)

4. **Üzletfejlesztés, kamarai hálózat**

Szerbia Kereskedelmi és Iparkamarája

Elnök: Marko Čadež
Cím: 13-15 Resavska Str. 11000 Belgrád
Telefon: (+381 11) 3300-900
E-mail: kabinet@pks.rs
Web: <http://www.pks.rs/default.aspx?idjezik=3>
Átfogó térkép az egyes kirendeltségekről:
<http://www.pks.rs/Kontakt.aspx?id=199&p=3>

Fontosabb elérhetőségek:

Belgrád

Elnök: Milijove Miletic
Cím: 13-15 Resavska Str. 11000 Belgrád
Telefon: (+381 11) 33 00 902
Fax: (+381 11) 3232118
E-mail: info@pks.rs
Web: <http://www.kombeg.org.rs/EIndex.aspx>

Novi Sad:

Cím: Narodnog fronta 10, 21000, Novi Sad
Telefon: (+381 21) 480 20 88
E-mail: office@rpknns.com
Web: <http://www.rpknns.com/en>

Niš

Cím: Dobrička 2, 18000 Niš,
Tel: (+381 18) 510-999, 255-668, 255-391
E-mail: rpknis@rpknis.rs
Web: <http://www.rpknis.rs/index.php/sr/>

5. **Tenderlehetőségek**

Privatizációs, akvizíciós, vagy zöldmezős beruházási lehetőségek, közbeszerzési pályázatok a magyar vállalatok számára Szerbiában:

A privatizációra szánt vállalatokról, tender kiírásokról a szerb Gazdasági Minisztérium honlapján érdeklődhetnek: www.privreda.gov.rs/privatizacija

Az aktuális közbeszerzési pályázatokról a következő honlapon láthatnak információkat:

<http://portal.ujn.gov.rs/>

[Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Szerbia](#)

További hasznos információk:

<http://www.mszkik.hu/uzleti-ajanlataink/privatizacios-lehetosegek-1>

További tenderlehetőségek (angol nyelvű weboldalak, jellemzően fizetők és regisztrációhoz kötöttek):

<http://www.tendersinfo.com/global-serbia-tenders.php>

<http://www.globaltenders.com/government-tenders-serbia.php>

Praktikus információk

1. Magyar nagykövetség és konzuli hivatal

Rendkívüli és meghatalmazott nagykövet: Pintér Attila (e-mail: mission.blg@mfa.gov.hu)

Munkatársak:

Gyöngyös Zsófia – első beosztott, I. o. tanácsos

Politikai osztály

Kubik Zoltán II. o. tanácsos (külpolitika, belpolitika)

Bulejsza Tamás I. o. titkár (bel- és igazságügyi együttműködés)

Galántai Gábor II. o. titkár (belpolitika, parlamenti kapcsolatok)

Szász Krisztián II. o. titkár (belpolitika, Vajdaság)

Pálinkás Gábor II. o. titkár (EU-ügyek, külpolitika)

Konzuli Osztály

Szerencsés János vezető konzul, a Konzuli Osztály vezetője

Bodorné Csapó Márta konzuli ügyintéző

Ivanovné Bali Mária konzuli ügyintéző

Külgazdasági Iroda

Bakó Tamás, I. tanácsos, vezető KGA (tbako@mfa.gov.hu)

Gárdos-Jovanovic Márta, III. titkár, KGA (marta.gardos@mfa.gov.hu)

Véderő-, Katonai és Légügyi Attaséi Hivatal

Makács Gábor alezredes, véderő-, katonai és légügyi attasé

A nagykövetség elérhetőségei:

Cím: Krunska 72, 11000 Beograd

Telefonszám: (00-381-11) 244-3739

E-mail: mission.blg@mfa.gov.hu

Web: <http://www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/YU/hu>

[Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Szerbia](#)

A Szabadkai Főkonzulátus (Vajdaság) elérhetőségei:

Cím: Đure Đakovića 1-3. (a vasúti pályaudvarral szemben), 24000 Szabadka, Szerbia
Nemzetközi hívószám: (00)-(381)-
Telefon: 24/554-811, 24/626-300
Ügyelet: 063/519-790 (00-381-63/519-790) – magyar nyelven
063/530-199 (00-381-63/530-199) – szerb nyelven
Fax: 552-427 (00-381-24/552-427)
E-mail: mission.sab@mfa.gov.hu
Honlap: <http://www.mfa.gov.hu/kulkepvisolet/SZABAdKA/HU>

A budapesti szerb nagykövetség elérhetősége:

Cím: H-1068 Budapest, Dózsa György út 92/b
Telefon: + 361/ 322-98-38; +361 / 322-98-38
E-mail: budapest@serbiaemb.t-online.hu
Honlap: <http://www.budapest.mfa.gov.rs/hun/>

2. Beutazási feltételek

A 2009. december 19-i kölcsönös vízum liberalizációnak köszönhetően az EU-s és szerb állampolgárok vízummentesen utazhatnak be egymás országaiba, és ott legfeljebb 90 napig tartózkodhatnak. (Szerbia saját belső nemzeti szabályozása alapján egyoldalúan már korábban is biztosította a vízummentes belépést a magyar állampolgárok számára.) Az Uniós állampolgárok 2010. június 12. óta – 90 napot nem meghaladó időtartamú látogatás esetén – nem csak útlevéllal, hanem érvényes személyi azonosító igazolvánnyal is beléphetnek Szerbiába. Lehetőség van 2000. január 1-je után kiadott kártya formátumú ideiglenes személyi igazolvánnyal is átlépni a határt (a szerbiai tartózkodás időtartama nem haladhatja meg az okmány érvényességi idejét, vagyis annak lejártá előtt vissza kell térni Magyarországra). A 2016. január 1-től bevezetett új típusú elektronikus személyi igazolvánnyal is be lehet utazni az országba, de tartózkodási engedély iránti kérelemre nem jogosít. Ha Szerbiából Koszovóba is be szeretnének utazni, akkor a szerbiai beutazáskor igazolást kell kérniük (csak kérésre adják) a szerb határon a Szerbiába történő belépésről, és azt a szerb hatóságok kérésére a szerb–koszovói határon fel kell mutatniuk. A személyi igazolvánnyal nem rendelkező kiskorúak kizárólag úti okmánnyal utazhatnak be Szerbiába. Akik 90 napnál hosszabb ideig kívánnak Szerbiában tartózkodni, továbbra is csak érvényes úti okmánnyal léphetnek be az országba. Érvényes úti okmányokkal rendelkező magyar állampolgárok vízum nélkül utazhatnak be Szerbia területére, és ott az első beutazás időpontjától számított 6 (hat) hónapon belül összesen, legfeljebb 90 (kilencven) napig tartózkodhatnak, átutazhatnak és kiutazhatnak.

A határátkelés szabályairól az alábbi linken található további információ: www.police.hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/hataratlepesse-kapcsolatos-informaciok

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?szerbia#c>

3. Egészségügyi helyzet

A szerbiai tartózkodás és átutazás nem jár a magyarországitól eltérő általános egészségügyi kockázat vállalásával. Bár az orvosok és az egészségügyi személyzet általában magasan képzett, a kórházak és klinikák felszereltsége általában elmarad az európai színvonalától. A Magyarország és Szerbia között kötött kétoldalú megállapodás alapján a magyarországi biztosított állampolgárok ingyenes sürgősségi ellátásban részesülhetnek Szerbiában. A teljes ellátás, illetve az esetlegesen szükséges egészségügyi evakuáció miatt, célszerű átfogó utazási és egészségbiztosítást kötni az utazás időtartamára.

Sürgősségi ellátás igénybe vétele a Szerb Köztársaságban

A Magyarországon biztosított és egészségügyi szolgáltatásra jogosult személyek a Szerb Köztársaság területén való ideiglenes tartózkodásuk esetén jogosultak sürgősségi ellátást igénybe venni. A sürgősségi ellátásra való jogosultság igazolására a HUN/SRB 111 jelű nyomtatvány szolgál, amelyet a lakóhely vagy a tartózkodási hely szerint illetékes megyei vagy fővárosi kormányhivataltól kell igényelni.

A HUN/SRB 111 jelű nyomtatványt elsőként a szerb egészségbiztosító (Републички фонд за здравствено осигурање) területi szervéhez kell benyújtani, amely kiállítja az INO-1 jelű igazolást, amellyel közvetlenül a szerb biztosítóval szerződött egészségügyi szolgáltatóhoz lehet fordulni. A szerb egészségbiztosító területi szerveinek elérhetőségi adatait a lenti melléklet tartalmazza.

2015. január 1-től a két állam egészségbiztosítói közötti megállapodás alapján átmeneti tartózkodás esetén Európai Egészségbiztosítási Kártyával is igénybe vehetők a sürgősségi ellátások a Szerb Köztársaságban, azonban az INO-1 jelű igazolást ekkor is be kell szerezni a szerb egészségbiztosítótól.

Melléklet – A szerb Egészségbiztosítási Alap intézményeinek elérhetőségei: www.oep.hu/felso_menu/lakossagnak/ellatas_kulfoldon/ellatas_az_eun_kiuvl/eu_ellatasok_igenybevetele_szerbiai_tartozkodas

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?szerbia#c>

4. Közbiztonság

- Az ország koszovói határvidékén (főleg Észak-Koszovó) biztonsági kockázattal kell számolni. Az ország ezen részei az utazás és ott tartózkodás szempontjából „II. Fokozott biztonsági kockázatot rejtő országok és térségek” kategóriába tartoznak. A térségbe utazó magyar állampolgárok különös körültekintéssel készüljenek fel utazásukra, tanúsítsanak fokozott elővigyázatosságot az utazás idején. Amennyiben a külföldi nem Szerbia felől lépett be Koszovóba, a szerb-koszovói határon a szerb hatóságok nem engedik be az országba.
- A szerbiai közbiztonsági helyzet, összességében és általánosságban európai szintű, de a tömegrendezvények közelében, illetve az utazó számára ismeretlen helyeken indokolt a biztonsági szabályok fokozott betartása. Figyeljünk értékeinkre a zsúfolt közterületeken, a repülőtereken, vasútállomásokon és a tömegközlekedési eszközökön. Minden elszendvedett bűncselekményt (útlevél ellopását is) és az úti okmány elvesztését is mielőbb jelenteni kell a rendőrségen (rendőrségi sürgősségi szám: 192), és jelezni célszerű az illetékes magyar külképviseleten (a Belgrádi Nagykövetség Konzuli Osztályán, illetve a Vajdaság területéről a Szabadkai Főkonzulátuson). Az utazóknak figyelemmel kell lenniük arra, hogy a

biztonsági helyzet Szerbia déli részén gyorsan változhat. A Dél-Szerbián átutazóknak ajánlatos a helyzetről a belgrádi nagykövetségen érdeklődni az utazás megkezdése előtt.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?szerbia>

5. Infrastruktúra, közlekedés

- Szerbiában november 1. és április 1. között kötelező a téli gumi használata. A téli gumikon a gumi abroncsainak mintázati mélysége nem lehet 4 mm-nél kevesebb. A fenti időszakban lakótelepülésen kívül kötelező a hólánc megléte is, melyet a meghajtott kerékre kell szerelni azokon az útszakaszokon ahol kijelölten kötelező a hólánc használata havas, jeges úton.
- Szerbia földrajzi helyzetéből következően a Balkán fő tranzitállama. Útjai összekötik Nyugat- és Közép-Európát Görögországgal és Törökországgal. Keresztirányban ezek biztosítják a közlekedést Bulgária irányából Bosznia-Hercegovina és Horvátország felé. A legfontosabbak: magyar államhatár–Szabadka–Újvidék–Belgrád–Nis autópálya Macedónia irányában (E-75, észak dél), valamint a Dimitrovgrád–Nis–Belgrád-autóút (E-80), onnan Sremska Mitrovicán keresztül autópálya Horvátország felé (E-70, kelet-nyugat). Szerbia tranzitország jellege fokozott megterhelésnek teszi ki az utakat, amelyek főleg a turistaszezon idején, a nyári hónapokban túlterheltek. Ezt csak fokozza iskolaév végén, majd ősszel, az iskolaév elején, illetve az iskolai szünetekben, a gyakran ugyanabban az időben meginduló hazai és külföldi vendégmunkás-áradat. Az utak általános állapota elfogadható, helyenként azonban rossz minőségű. Ez utóbbi főleg a vidéki utakra jellemző, különösen a közlekedésre nézve kedvezőtlen időjárás esetén legyünk óvatosak. A legrosszabb hírű főút az „Ibarska Magistrala” (a Koszovót és Szerbiát összekötő út).
- Teljesen megépült a magyar–szerb országhatár és Újvidék (Novi Sad) közötti autópálya, így az utazás a korábbi autóút jelentette veszélyek eltűnésével biztonságosabb lett. Autópályán lehet közlekedni a magyar határtól (Röszke) a macedón határ közelében levő Leskovacig. A további szakasz építés alatt áll.
- Úthasználati díj fizetésekor a fizetőkapuknál euróban is lehet fizetni, de a piacinál rosszabb árfolyamon számolják át, így a dinárban történő fizetés ajánlott. A sebességkorlátozások: autópályán 120, autóúton 100, lakott területen kívül 80, lakott területen belül pedig 50 km/h. A sebességkorlátok túllépése jelentős bírságot vonhat maga után. A külföldi, köztük a magyar forgalmi rendszámú gépjárművek vezetői – már csak a nyelvtudás hiánya miatt is - hátrányos helyzetbe kerülhetnek közlekedési szabálysértés esetén. Tanácsoljuk, hogy fokozottan ügyeljenek a közlekedési szabályok, különösen a sebességhatárok betartására, még akkor is, ha a helyiek ezt nem tartják be!
- Az autó és a vezető dokumentumain túl érvényes biztosítási zöldkártyával is rendelkezni kell. A biztonsági öv használata kötelező. Ittas vezetésnek számít, ha a vezetőnél 0.03% fölötti véralkoholszintet állapítanak meg.
- További, naprakész útinformáció található a [Szerb Autós Motoros Szövetség honlapján](#), angol, német és szerb nyelven.
- A tömegközlekedés általánosságban elavult járműparkkal rendelkezik, és zsúfolt. A taxi használata biztonságos, és aránylag olcsó. Csak hivatalosan megjelölt taxit használjunk.
- A vonatközlekedés – különösen télen – általában lassú.
- Határhelyzet:
Újra nyitva a Röszke-Horgos autópálya-határátkelő.

- Valamivel több mint egy hónapos zárva tartás után október 22-én újra megnyílt a régi, 5-ös úton fekvő Horgos-Röszke 2 határátkelőhely Magyarország és Szerbia között. (Működési rendjét lásd lentebb.)
- A határátkelőhelyekről és a várakozási időről az alábbi linken található további információ: www.police.hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo
Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?szerbia>

6. Repülőterek

Nemzetközi repülőterek száma: 4

Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Rep%C3%BCI%C5%91terek_list%C3%A1ja#Szerbia
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_airports_and_airstrips_in_Serbia

A Budapest - Belgrád útvonal hossza 302 km. Az átlagos repülési idő Budapestről Belgrádba 45 perc.

Két légitársaság – a Belavia és az Air Serbia – indít közvetlen járatokat Budapestről Belgrádba.

Forrás: <http://www.skyscanner.hu/utvonalak/bud/beg/budapest-cel-belgrad-beograd.html>

7. Banki szolgáltatások elérhetősége

Szerbiában a bankrendszer Magyarországhoz hasonlóan kétszintű, a Szerb Nemzeti Bank látja el a jegybanki funkciókat és számos kereskedelmi bank működik az országban. A kereskedelmi bankok listája a Szerb Nemzeti Bank honlapján szerepel (<http://www.nbs.rs/internet/english/index.html>).

Magyar vállalkozóknak elsősorban azokat a szerbiai kereskedelmi bankokat javasoljuk, amelyek Magyarországon is jelen vannak, pl. OTP (www.otpbanka.rs), Raiffeisen (www.raiffeisenbank.rs), UniCredit (www.unicreditbank.rs), Banca Intesa (www.bancaintesa.rs), Erste Bank (www.erstebank.rs).

Forrás, <http://hipa.hu/Region/serbia/Info> és http://en.wikipedia.org/wiki/Banking_in_Serbia

Szerbiában bankszámlanyitáskor a megszokottnál kicsit több papírmunkára van szükség. A szükséges dokumentumok bankonként eltérnek, ezért nagyon fontos a személyes megjelenés előtt előre tájékozódni. Általában a következő dokumentumokra van szükség:

- személyazonosság igazolása, magánszemély esetén útlevél, cég esetén cégbírósági kivonatok stb.,
- kitöltött bankszámlanyitási formanyomtatvány és kérelem nem rezidensek (külföldi illetőség) részére,
- a számlán tartott eszközök eredetének igazolása, főleg ha külföldi jogi személyről van szó (szerb céges bankszámlanyitás esetén),
- általános meghatalmazások és engedélyezések, cég esetén például kötvény- és értékpapír-vásárlásokra is
- aláírás-minták

A szerb bankszámlanyitási folyamat hossza pénzügyintézettől és a számla típusától függ, de ha minden szükséges dokumentum rendelkezésre áll, akkor nem tart tovább, mint a szerb állampolgárok vagy cégek esetében. A Szerbiában egy évnél hosszabb ideig élő külföldiek

rendelkezhetnek külföldi fizetőeszközben vezetett szerb és külföldi bankszámlával is. A megszokott nemzetközi pénzküldési megoldások működnek Szerbiában.

Forrás: <http://www.kulfoldibankszamlainfo/bankszamlanyitas-menete/bankszamlanyitas-menete-szerbiaban>

Az ATM automaták inkább a nagyvárosokra jellemzőek, kisebb városokba történő látogatás esetén érdemes készpénzt tartalékolni.

Forrás: <http://www.travelserbia.info/finance.php>

8. Egyéb

- Szerbia telefonos országhívószáma: 382. Belgrád körzetszáma: 11.
- A hivatalok általában 7.30-15.30 óra vagy 08.00-16.00 óra között tartanak nyitva, a bankok 08.00-16.30 között. Az üzletek nyitvatartási rendje termékkínálattól függően változó, a turisztikai központok üzletei és élelmiszerboltok akár éjfélig is, és a hét minden napján nyitva tartanak.
- [Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Szerbia](#)

Kultúra

1. Vallás, vallási szokások

Vallás szerinti megoszlás (Koszovó nélkül): szerb ortodox 85%, katolikus 5%, iszlám 3%, ateista 1%, protestáns 1%. A szerb ortodox egyház egyike a tizenöt autokefál (önálló) ortodox egyháznak. Istentiszteleti nyelve az egyházi szláv és a modern irodalmi szerb.

Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Szerb_ortodox_egyh%C3%A1z

http://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Serbia

Szerbiában a vallás összefügg az etnikummal – a szerbek jellemzően az ortodox vallást követik, a vajdasági magyarok többsége katolikus, és az ország délnyugati részén élő albán és bosnyák kisebbség tagjai muzulmánok.

Forrás: http://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Serbia

Szerbia alkotmánya kimondja, hogy az egyházak és a vallásközösségek az államtól elválasztva működnek. Egyetlen vallás sem nyilvánítható államinak vagy kötelezőnek. Mindenki szabadon kinyilváníthatja vallását vagy vallási meggyőződését, vallási szertartással, vallási szolgálat vagy oktatás látogatásával, mind egyénileg, mind másokkal együttesen, továbbá magánkörben vagy nyilvánosan kifejezheti vallási meggyőződését.

Forrás:

http://www.puma.vojvodina.gov.rs/dokument/Madjari/Jogszabalyok/alkotmany_srb.pdf

2. Fontosabb ünnepek

- Január 1. és 2. – újév
- Január 7. – ortodox karácsony
- Január 14. – ortodox újév
- Február 15. – államiság napja
- Húsvét nagypéntek
- Húsvéthétfő

- Május 1-2. – a munka ünnepe
- November 11. – az I. világháború befejezésének évfordulója

Forrás: <http://hipa.hu/Region/serbia/Info>

3. Üzleti etikett, tárgyalási szokások

A délszláv országok közül Szlovéniában erősek a nyugat-európai hatások és még mindig érezhető az osztrák-magyar monarchia hatása. Ugyanez mondható el Horvátországról is. Macedóniában inkább a keleti, török kultúra szokásai érvényesülnek. Szerbiában, Montenegróban pedig mindezek összefonódnak. Szerbiában cirill betűs írást használnak.

Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2004/1/kunfalvi_edit.pdf

A szerbeknél hosszú tárgyalásokra és elnyúló üzleti ebédekre, vacsorákra lehet számítani. Ezen eseményeknek nagy fontosságot tulajdonítanak. A szláv világban az ajándékot nem várják el, de elfogadják. Szerencsés, ha a magyar nemzeti sajátosságokra emlékeztető ajándékot viszünk.

Forrás: <http://munkaugyilevelek.hu/2007/11/etikett-az-uzleti-vilagban/>

A szerb állampolgárok 65%-a beszél angol nyelven, különböző szinteken, a beszélők javarésze a fiatalabb korosztályba tartozik.

A kézfogás a legbevettebb bemutatkozási és elköszönési mód Szerbiában. Férfiak és nők számára is javasolt a hivatalos öltözet egy üzleti megbeszélés esetére, javasolt a nem hivalkodó, de divatos megjelenés. A keresztnév használata magánjellegű szituációkra jellemző, az üzleti életben nem.

Forrás: <http://www.worldwide-tax.com/serbia/serpractice.asp>

4. További hasznos információk a kultúráról magyar nyelven

Wikipedia:

http://hu.wikipedia.org/wiki/Kateg%C3%B3ria:Szerbia_kult%C3%BAr%C3%A1ja

Utazaselott.hu: <http://www.utazaselott.hu/utazas-serbia-es-montenegro-kultura-2.html>

Szerb Kulturális Központ: <http://kdc.szerb.hu/?lang=hu>

5. További hasznos információk a kultúráról angol nyelven

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Serbian_culture

Everyculture.com:

<http://www.everyculture.com/Sa-Th/Serbia-and-Montenegro.html>

Maps of world: <http://www.mapsofworld.com/serbia/people-culture-festivals/>

Infoplease.com: <http://www.infoplease.com/country/serbia.html>

További információk, linkgyűjtemény

1. Általános információk

Business Hungary: <http://businesshungary.gov.hu/orszagismerteto?orszagismerteto-serbia>

Wikipedia oldal magyar nyelven: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Szerbia>

Wikipedia oldal angol nyelven: <http://en.wikipedia.org/wiki/Serbia>

Az ország hivatalos honlapja angol nyelven: http://www.srbija.gov.rs/?change_lang=en

CIA Factbook angol nyelven:

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ri.html>

A Világbank adatbázisa angol nyelven: <http://www.worldbank.org/en/country/serbia>

Szerbia központi statisztikai hivatala angol nyelven: <http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/>

A Világbank és a Nemzetközi Pénzügyi Társaság „Doing Business” adatbázisa angol nyelven – tudnivalók a vállalat alapításról:

www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/serbia

Kormányzati portál: http://www.srbija.gov.rs/?change_lang=en

Szerbia Külügyminisztériuma: <http://www.mfa.gov.rs/en/index.php?lang=eng>

Szerbia Belügyminisztériuma: http://www.mup.gov.rs/cms_eng/home.nsf/index-eng.html

Magyar-Szerb Kereskedelmi és Iparkamara: <http://mszkik.hu/>

2. Angol nyelvű napilapok

B92: <http://www.b92.net/eng/>

3. Repterek, légitársaságok

Belgrád, Nikola Tesla Airport: <http://www.beg.aero/welcome.54.html>

Szerb légitársaság: <http://www.airserbia.com/en>

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI   Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

Írta: Pethes Barbara

Közreműködtek:

Alberti Éva
Bárdits Anna
Hajdu Miklós
Makó Ágnes
Révész Erika
Tóth István János
Varga Anita
Verba Zoltán

Projektvezető:

Makó Ágnes (vezető kutató, GVI)
e-mail: agnes.mako@gvi.hu

Kutatásvezető:

Tóth István János, Ph.D.
tudományos főmunkatárs, MTA KRTK KTI,
ügyvezető igazgató, MKIK GVI
e-mail: istvan.janos.toth@gvi.hu

Kézirat lezárva: 2015. február

Az országprofil Tepas Anna, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nemzetközi Igazgatóság, 2016 júniusában frissítette.

Projekt: ORSZÁGPROFIL_2014

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet

Cím: 1034 Budapest, Bécsi út 120.

Tel: 235-05-84

Fax: 235-07-13

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>